

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Quid Scholastici sine controuersia sentiant. c. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

Respondeo, si quis in tali delectatione immoretur, cogitans se esse Deum, ea tamen ratione solum delectaretur, ut immunis esset a peccato, non peccaret peccato superbiae: si autem in illo immoretur, quia indigne ferret, se esse Dei potestare: aut ea ratione appeteret omnibus praefere: esset maximum superbiae peccatum.

CAPVT III.

Angelum appetitu aequalitatis Dei secundum essentiam peccasse, certum non est.

Qui dixerit sic peccasse.

Quamquam non improbanda ratione monstratum sit, potuisse Angelum peccare appetitu superbo aequalitatis cum Deo secundum naturam: tamen, an eius peccatum, quo primo de cecidit de statu illo felicissimo, tale fuerit, nondum a nobis explicatum est, in qua quidem controversia, quod in facto posita sit, rationes firmae non suppetunt: neque enim in omni re, & materia rationes, aut demonstrationes requirendae sunt. Refertur nihilominus quid in hac difficultate Doctores senserint. Ex authoribus citatis c. praec. qui dicunt, potuisse angelum hoc genere superbiae peccare, nullus est, praeter Ioannem Maiorem, qui affirmet, angelos tali superbia peccasse.

61. 1/2. 14.

Maior autem probat, daemones aequalitatem Dei secundum naturam appetuisse, ex illo Mat. 1. 4. Ascendam in caelum. & ero similis Altissimo; quod inquit intelligi non posse de caelo corporeo: quandoquidem & Angelus, qui cecidit, iam erat in caelo, quando peccauit: sed de caelo spirituali Trinitatis. Verum cum verba illa historice dicta sint de Rege Babylonis, ut nos iam ostendimus praec. disp. c. 4. necesse est ea intelligi de caelo corporeo, non quod rex ille voluerit in corporeum caelum se ipsa eleuari: sed ut ea phrasi & figura sermonis explicaret per hyperbolen Prophetam nimium affectum superbiae, quo rex ille peccauit. In figura autem illius & non aliter verba illa demoni accommodari debent, ut ibidem etiam conuincimus.

Ex Patribus vero in 1. cap. allegatis, qui docent, aliquid genus aequalitatis, & similitudinis cum Deo daemones appetuisse, nullus est, praeter Nazianz. qui de aequalitate secundum naturam loquitur: in oratione enim de seipso, contra eos, qui dicebant, ipsum cathedram Constantinopolitanam affectare, quae est 27. nu. 8. ita scribit: Haec (scilicet inuidia & Luciferum obscurauit ob mentis elationem prolapsam: indignum enim atque intolerandum dicebat, se, cum diuinus esset, non Deum quoque existimari. Quibus verbis appetitus superbi aequalitatis Dei, secundum naturam, quem habuit angelus, describi videtur. Neque enim obstat verbum illud, existimari, quod solum denotare videtur appetitum non aequalitatis secundum rem, sed secundum speciem, & existimationem tantum: nam verbum illud, ita significare potest veram, sicut falsam existimationem: & facilius appetitus angeli in vera existimationem Deitatis, quam in falsam appetitu supplicis complacentiae ferretur. Ceterum idem Nazianz. in Carmine 6. quod est substantis mente praeditis, hanc sententiam clarius expressit his verbis:

27.

Quocirca primus male sana mente iumescens Lucifer (eximio nam quod si ueretur honore, Sperabat regale Dei soliumque, decusque) Corruit amisso vili splendore, miserque. Dum Deus esse cupit, terra caligine totus Obscurus est.

Adde etiam Glossam in illud Psalm. 68. Quae non rapui, tunc exsoluebam. ubi inquit, diabolum, piumosque nostros parentes peccasse, volentes rapere diuinitatem, & Magistrum in 2. dist. 6. c. 1. qui affirmat, angelum peccasse, quia similis Deo esse voluit.

Verum quamuis nullum esset absurdum affirmare, angelum peccasse, appetitu superbo aequalitatis Dei secundum naturam, quia & hoc possibile fuit: tamen, quia nullum ad hoc asserendum firmum habemus fundamentum, non est ita sine ratione affirmandum: sed praedicta testimonia, & si quae alia sunt, de aequalitate aliqua per similitudinem sunt exponenda, quae in quouis peccato superbiae quodammodo inueniuntur. Cum enim certum sit, Angelum peccasse peccato superbiae, certum etiam erit, aliquam Dei similitudinem affectasse.

DISPVT. CCXXXV.

An peccauerit Angelus superbia per immoderatum affectum suae beatitudinis.

Quid Scholastici sine controversia sentiant. cap. 1.

Tres modi explicandi & defendendi communem sententiam. cap. 2.

Probabilior modus defendendi communem opinionem. c. 3.

Obiectio contra superiorem doctrinam. cap. 4.

Qua ratione Angelus peccare possit appetitu beatitudinis naturalis. cap. 5.

Quomodo Angelus peccare poterit cupiens alijs praeferi. cap. 6.

CAPVT I.

Quid Scholastici sine controversia sentiant.

Theologis Scholasticis non minus certe, & sine controversia sententia est, peccasse angelum immoderato appetitu suae beatitudinis, quam peccasse peccato superbiae. Omnes enim constituunt in hoc genere excellentiae affectum superbiae, quo angelus primo peccauit. Sicut etiam omnes dixerunt, peccatum primum angeli fuisse superbiae. Loquuntur autem omnes, quos hic allegabo de beatitudine supernaturali, quam rationalis creatura sperat in praemium bonorum operum. Nam de beatitudine naturali pauci mentionem faciunt, ut infra videbimus.

Primum igitur peccatum Angeli fuisse affectum immoderatum suae beatitudinis supernaturalis, ex nostris Scholasticis docent Antistodorense in 2. lib. Summae, tract. 2. c. 2. Albertus in 2. parte Summae, tract. 5. q. 2. 1. memb. 1. Alexander 2. parte, q. 98. memb. 3. in corpore, & ad 5. & eodem memb. §. 1. ad 5. S. Thom. Caiet. & recentiores Thomista in hoc art. Albertus etiam in 2. dist. 5. art. 3. Egidius q. 1. art. 2. Ricardus art. 1. q. 3. Durandus q. 1. m. 1. 4. Hervaeus q. 1. art. 3. in fine, & in solutionibus argum. Th. de Argenteo in 2. dist. 6. qu. 1. art. 1. & eadem dist. Scotus q. 1. per se tertium §. Ad videndum. Bassoli qu. 1. §. Quantum ad secundum. Gabriel q. 1. art. 2. post conclusionem secundam. Maior q. 1. circa finem, in solutione 4. Capreolus in 2. dist. 5. q. 1. art. 1. concl. 1. & 2. & art. 3. in solutionibus argum. contra primam conclusionem. Marfil. in 2. q. 1. art. 5. concl. 6. & seq. corollaris Holcor. in 2. q. 3. Ferrar. 3. contra gentes, ca. 109. §. Circa id, quod dicitur. Ex Patribus vero in hac sententia fuisse Ambr. in Epist. 84. Aug. lib. 22. de civ. ca. 1. & Greg. li. 34. Moral. c. 17. alias 14. & lib. 3. c. 18. alias 23. quorum verba infra referemus, ego non dubito. Nonnulli etiam ex Scholasticis allegatis praedictam sententiam colligunt ex Ansel. lib. de casu diaboli, ca. 4. ex quo

Antistodor. Albert. Alexand. S. Thom. Caiet. Egidius. Ricard. Durand. Hervaeus. 2. Argenteo. Scotus. Bassoli. Gabriel. Maior. Capreol. Marfil. Holcor. Ferrar. Ambros. Augustinus. Gregorius. Anselmus.

Ex quo hæc verba referunt, *Appetijt demon illud, ad quod pervenisset, si scitisset.* Verba tamē quibus præcedens opinio ex Anselmo clarius confirmari possit, alia sunt. Cum enim dixisset, angelum duorum generum bonorum appetere potuisse, aut iustum, siue honestum: aut commodum, quod nos delectabile communiter vocamus, quæ duo tantum propter se appeti possunt, subiungit hæc verba: *peccavit ergo volendo aliquid commodum, quod nec habebat, nec tunc velle debuit quod tamen ad augmentum beatitudinis illi esse poterat.* Ex his tamen sententia Scholasticorum colligi nequit. Neq; enim dicit Ansel. Angelum peccasse appetendo ipsam beatitudinem, sed appetendo aliquid peculiare bonum commodum, & delectabile, quod ad cumulum & augmentum suæ beatitudinis pertinere poterat. Hoc autem esse potuit genus aliquid excellentiæ, quo præcelleret ceteris: nam & hoc ad cumulum beatitudinis tanquam bonum peculiare, si a Deo ei concederetur, spectare poterat.

3.

Scotus vero existimans, fuisse sententiam Anselmi; Angelum peccasse appetitu beatitudinis, nititur illam probare tribus rationibus, quarum prima, iudicio Scoti desumpta ex ipso Anselmo, est huiusmodi: aut angelus peccavit appetitu honesti, aut appetitu commodi, quod communiter vocamus delectabile: nam appetitu vitilis, inquit Scotus, peccare non potuit, quia hoc non appetitur, primo & per se, sed propter honestum, aut delectabile, cum sit bonum tantum ut medium, ut supra docuit S. Th. quæst. 7, art. 6. atqui non potuit peccare appetitu honesti, ut constat: ergo peccavit appetitu commodi, seu delectabilis: quia hic appetitus debet esse primus. Hæc tamē ratio non est Anselmi, ut ex dictis manifeste patet: ite quidquam probat: nam quamvis peccaverit appetitu alicuius delectabilis: non fuit necesse, delectabile illud esse maximum delectabile: quia primus appetitus versari potest circa peculiare aliquid delectabile. Adde, quod primum etiam peccatum potest esse circa vitile. Nam quamvis vitile solum habeat bonitatem mediæ, & medium nõ sit appetibile propter se, sed propter honestum, aut delectabile: tamen contingere potest, ut prima malitia proveniat non ex fine delectabili, sed ex medio vitili: velut si quis, ut subleuet miseriam familiaris, aut amici, velit furari: furtum quidem appetit ut vitile, & tamen prima malitia, imo tota, inde provenit. Idem etiam continget, si quis recreationis gratia querat pecunias, & non inveniens ex mutuo, velit eas furari. Mitto secundam rationem Scoti: quæ nihil aliud probat, quam præcedens.

4. Ratio Scoti rejicitur.

Tertia ratio eodem recidit, quæ talis est: Facultas appetens, quæ consequitur facultatem cognoscentem, primum appetit delectabile convenientissimum: sicut appetitus consequens gustum, primum appetit summum delectabile gustui: quare si visus peccaret, peccaret quidem circa summum visibile: summum autem delectabile voluntati, est beatitudo: ergo circa illam Angelus peccavit. Verum hæc ratio non minus infirma est, quam præcedens, quia nec appetitu animalis, nec rationali primum appetitur id, quod summe delectabile est: sed appetitu animali id, quod primum occurrat, rationali vero, prout voluntas libere se moveri, potuit autem angelos offerre prius aliud delectabile, quam beatitudo, &

Alia ratio Scoti refellitur.

quamvis illud primo se offerret, potuit illud ordinare velle: aliud autem peculiare delectabile appetere inordinate.

Mihi sane certissimum est, potuisse Angelum suæ beatitudinis supernaturalis, ut inferius manifestum fiet. At tali affectu peccasse, ob tantorum virorum auctoritatem, mihi certe probabile firmiter posse non video. Nec in hac re oportet admodum sollicitum esse, quando ingenium humanum talibus præfidiis destitutum eam assequi nequaquam potest. Cum enim sit res facti, & sensu valde remota, mirum esse non debet, nobis occultam esse.

Ceterum in defendenda communi sententia, quam retulimus, Scholastici allegati non eodem modo philosophantur. Opiniones autem veritates ad questionem etiam de possibili quodammodo spectat, quare, ut liquido saltem nobis constet, quo pacto Angelus peccare poterit peccato superbiæ, appetens sibi beatitudinem supernaturalem affectu inmoderato, singulas sententias examinare necesse erit.

CAPVT II.

Tres modi explicandi, & defendendi communem sententiam.

Varij sunt modi, quibus hanc communem sententiam explicat & defenditur. Doctores, qui eam amplectuntur. Primus sic eorum, qui dicunt, appetitum beatitudinis supernaturalis in Angelo fuisse inordinatum, & ad superbiam pertinuisse; quia appetierunt excellentiam illius, non considerantes, auxilio & gratia Dei eam consequendam esse, cum tamen deberent id considerare: ita philosophantur Anisiodorensis, Hervæus, Durandus, Thomas de Argentina, Holot, Marplus, & Maior locis citatis, & Ferrariensis 3. cont. gent. ca. 109. §. Ad huius evidentiam, & ca. 110. in principio. Sic etiam supponit Caiet. qu. 64. articulo secundo, §. Ad hoc breviter. Addunt præterea, perinde esse appetere beatitudinem supernaturalem, nõ considerando, eam esse consequendam per mediâ gratiæ, atque illam propriis viribus consequendam desiderare. Cumque, hoc posteriori modo eam desiderare, sit peccatum superbiæ & presumptionis, erit quoque, illam desiderare, nõ considerando mediâ gratiæ, quibus est adimplenda. Confugerunt autem prædicti authores ad hoc genus inconsiderantiæ, ne cogenter errorem alicuius intolerabilem intellectu angelico concedere, quem necessarium esse fatent, eis videbatur, si peccatum eorum fuisset superbiæ, appetendo beatitudinem ultra debitum modum excellentiæ. Errorem autem in Angelo ante primum peccatum concedere, absolum ipsius vitium est. Propterea per inconsiderantiæ defectum, tale peccatum, commissum fuisse excogitarunt.

Hic tamen modus defendendi communem sententiam, opinionem, duabus rationibus meo iudicio, cavendæ cacibus refelli potest. Quarum prior est: tale peccatum Angelo accidere non potuit, nisi transgressus fuisset præceptum aliquod, quo debere appetere beatitudinem ex consideratione expressæ divini auxiliij; tale autem præceptum Angelus non habuit: ergo appetens beatitudinem sine conside-